

Polonca Tomac Stanojev, vodja projektnega tima
Šolski center Kranj, Srednja ekonomska, storitvena in gradbena šola

V SODELOVALNEM »OBJEM«-U BRANJA IN ZNANJA

In a Cooperative "OBJEM" (Embrace) of Reading and Knowledge

PROJEKT BRALNE PISMENOSTI IN RAZVOJA SLOVENŠČINE – OBJEM (OZAVEŠČANJE, BRANJE, JEZIK, EVALVACIJA, MODELI)

Člani širšega projektnega tima OBJEM si prizadevamo s svojim ustvarjalnim razmišljanjem in razvojnim delovanjem po vertikali (od vrtca, osnovne in srednje šole) ozaveščati in prepričevati, da je jezikovna oz. komunikacijska zmožnost, pogojena in prepletena z bralno oz. funkcionalno pismenostjo, zagotovo ključna posameznikova sposobnost med t. i. splošnimi kompetencami 21. stoletja.

S premišljenim in doslednim spodbujanjem *aktivnih metod učenja in poučevanja* (temelječih predvsem na formativnem spremljanju) ter sistematičnim uvajanjem *gradnikov bralne pismenosti* v pouk (so)ustvarjamo učitelji in dijaki *modele* inovativnih učnih okolij in razvojno usmerjenega oz. nae ravnane pouka, osnovanega na timskem ter sodelovalnem učenju in poučevanju. V njem je namesto samozadostnega učitelja razmišljajoč dijak, zmožen (samo)kritičnega branja in kreativnega pisanja ter pripravljen prevzemanja (so)odgovornosti za razvijanje komunikacijskih idr. veščin in posledično pridobljenega znanja, iz udobnega ozadja potisnjen v ospredje in središče dinamičnega vzgojno-izobraževalnega procesa.

Uspešnost omenjenih prizadevanj, ki jih skozi večletno načrtovanje ter uresničevanje projektnih aktivnosti v učenje in poučevanje uvajamo postopoma ter hkrati stopenjsko,

periodično preverjamo in domišljamo z raznolikimi evalvacijskimi spremljavami, kot so npr. anketni vprašalniki. Z njimi skušamo sistematično spremljati in prepoznavati dvig bralne pismenosti v posameznih ciljnih skupinah (pri otrocih, učencih in dijakih) ter s konkretnimi učinki pri razvijanju in usvajanju sporazumevalnih veščin spodbujati ter beležiti želeni in pričakovani napredek.

TIMSKO RAZMIŠLJANJE IN (SO) DELOVANJE

Uvajanje prelomnih sprememb in izboljšav v pouk, ki so sproti in obenem končni cilj aktivnosti razvojnega projekta, je lažje in učinkovitejše tedaj, če/ko izvajalci razmišljajo in (so)delujejo tvorno in predvsem timsko. Zato so pozitivni zgledi iz lastne ali tuje teorije in prakse ter kolegialne spodbude na srečanjih članov širšega projektnega tima OBJEM za vodje šolskih projektnih timov (ŠPT) vselej ugodno strokovno in motivacijsko izhodišče za usmerjeno vodenje razvojnih vzgojno-izobraževalnih zavodov.

Z delavniškim načinom izmenjave informacij, izkušenj in (s)po(d)bud, ki je največkrat prevladujoč način sodelovalne interakcije med udeleženci skupnih srečanj ožjega in širšega projektnega tima (strokovnih sodelavcev ZRSS in vodij razvojnih VIZ), pa so vsakokrat znova premišljeno ustvarjeni pogoji za stremljivo učečo se skupnost, ki se kolegialno in stanovsko razume, podpira ter dopolnjuje pri razvojnih premislekih in del(ovanju).

VODJA ŠPT KOT RAZUMNI USMERJEVALEC IN NEUTRUDNI NAVDUŠEVALEC

Prvi pogoj za uspešno delovanje ŠPT je, da vsak izmed članov pozna in razume skupne zadolžitve in obenem opredeli svoja individualna pričakovanja. Zato ima vodja pomembno povezovalno vlogo in nalogo, saj mora premišljeno načrtovati, (pre)poznati in usklajevati cilje skupnega z željami in potrebami posameznikovega strokovnega razvoja in pedagoškega poslanstva. Ker

je spreminjanje ustaljenega prepričanja in navad pogosto ne samo negotovo, ampak tudi utrudljivo in tvegano prizadevanje, ko marsikdo, ki se je sprva zdel prepričan, nenadoma (po)dvomi, okleva ali celo omahuje ter obupuje, je vodja tisti, ki ve in zna ter predvsem zmore s svojim (pred)znanjem, izkušnjami in zgledi prepričevati ter navduševati. Tako postaja tisto, kar zaradi neustaljenosti ter drugačnosti sprva in nekje vmes (z)moti ter utruja, postopoma spet ali kljub vsemu sprejemljiva možnost in priložnost za ustvarjalni izziv, sprememba in končno tudi razvojni premik. Kolegialno podpiranje in vzajemno sodelovanje sta zato v prelomnih trenutkih ter situacijah bistvena in nepogrešljiva odlika ter hkrati prednost uspešno vodenega in homogeno delujočega ŠPT, v katerem je vodja prepozna(ve)n kot prepričan motivator in (pre)drzen mediator, ustvarjalni tvorec ter smeli uresničevalec razvojnih usmeritev in sprememb.

ŠPT – GIBALO RAZVOJA IN PREBOJA (VZNEMIRLJIVA RAZPETOST MED PRIZANESLJIVO SKEPSO IN EVFORIČNO GOTOVOSTJO)

Članstvo v ŠPT ne sme in ne more biti naključno kot tudi ne brezpogojno: če se je že dovoljeno in občasno celo zaželeno konstruktivno motiti in prizanesljivo dvomiti, pa je treba še vedno prepričano verjeti in predvsem pogumno ciljno stremeti.

Ker je ŠPT tisti, ki razvojne spremembe in pridobitve predlaga ter preizkuša, ima hkrati tudi (ne)samoumevno prednost in privilegij, da jih (pre)ostalim učiteljem, ki jih (še) ne pozna, razume ali o njih celo bolj ali manj očitno dvomi, premišljeno predstavi, približa ter jih neprikrito in čim bolj spontano uvaja v vzgojno-izobraževalni proces.

ŠPT OBJEM se je v času trajanja in izvajanja projektnih aktivnosti soočal z mnogimi pomisleki in nevšečnostmi ter jih tudi precej uspešno premagoval: poleg že omenjenih, ki zadevajo težavnost pri uvajanju (ne)nujnih sprememb, so se mnoge druge nevtralizirale s prepričanjem in zavedanjem, da sta za uspešnost prelomnih razvojnih prizadevanj poleg volje, pripravljenosti, gotovosti in zagnanosti neizbežni tudi predvidljiva (pre)drznost in številčnost zagovornikov sprememb, še bolj pa prepričanost ter zaupanje v skupno poslanstvo in posameznikove individualne sposobnosti.

Če hoče in ker mora ŠPT navznoter in navzven delovati čim bolj enotno in povezovalno, je bistveno, da ga pri tem poleg ožjega tima nosilcev projekta (ZRSŠ idr.) dosledno

podpira in spodbuja tudi vodstvo šole, saj so in bodo le tako lahko razvojna prizadevanja z doseženimi rezultati zares skupna in trajna.

RAZVOJNA IN KOLEGIALNA NARAVNANOST, KI PREBUJA IN SPODBUJA, POVEZUJE TER ZDRUŽUJE

Način, kako se člani ŠPT dopolnjujejo, povezujejo in nadgrajujejo svoje znanje, prepričanje in način poučevanja od individualnega k skupnemu in sodelovalnemu, predstavljajo t. i. kolegialne hospitacije. Z njimi smo v ŠRT projekta OBJEM predvsem na pobudo in z zgledi zunanjih sodelavcev (svetovalcev in skrbnikov ZRSŠ) postopoma usvojili prepričanje in razvili zavedanje, da se lahko največ (na)učimo drug od drugega, zato vsaj občasno namesto zaprtih puščamo vrata učilnic odprta. Tako postanejo prostor in priložnost za konstruktivno medsebojno opazovanje, sodelovanje, strokovne in pedagoške (s)pobude ter ustvarjalni »nemir«, ki nas v razvojnem zagonu vseskozi ustvarjalno bogati, žene ter potiska d(a)lje in (še) više.

POVEZANI OD BLIZU IN NA DALJAVO

V obdobju izrednih okoliščin zaradi epidemije koronavirusa, ko se je pouk v srednjih šolah nekaj spomladanskih mesecev izvajal le še na daljavo, smo v spletni aplikaciji MS Teams z videokonferenčnimi srečanji kljub začetnim pomislekom in negotovosti, a s konstruktivno naravnostjo uspeli z dijaki in projektnimi sodelavci ohraniti ter tudi nadaljevati sodelovalno učenje in poučevanje ne samo z namenskimi srečanji in druženji med poukom ter sestanki na daljavo, marveč celo s kolegialnimi hospitacijami. Zato smo vsaj sčasoma posta(ja)li še bolj navdušeni, zavzeti in povezani tudi v kriznih razmerah, ki še trajajo, a bomo zaradi navedenega uspeli ohraniti upanje in prepričanje, da je, če/kadar (si) zaupamo in verjamemo, tudi daleč lahko skoraj enako blizu ...